

RECENZIE

la lucrarea *Metode de evaluare a activității anti-crimă. Recomandări metodologice*, elaborată de **Octavian Bejan**, doctor în drept, conferențiar universitar-interimar al Catedrei de științe juridice și securitate criminologică, prorector pentru știință și relații inter universitare al Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Publicat în *Jurnalul Juridic Național: Teoria și Practica*, nr. 1. 2014, p.p. 93-94

Lucrarea *Metode de evaluare a activității anti-crimă. Recomandări metodologice* (manuscris, 60 de pagini) a fost elaborată de către dr. Octavian Bejan, în cadrul Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată.

Lucrarea conține 9 (nouă) capitole: *Caracterizare generală a metodologiei de evaluare a activității anti-crimă; Metoda măsurării stării criminalității; Metoda măsurării acțiunilor anti-crimă întreprinse; Metoda măsurării gradului de satisfacție a membrilor societății; Metoda măsurării resurselor utilizate în activitatea anti-crimă; Metoda comparativă; Metoda măsurării puterii de acțiune a factorilor criminogeni; Metoda estimării experților; Slăbiciuni care determină insuccesele din activitatea anti-crimă.*

Structura lucrării poate fi redusă, din punct de vedere conceptual, la 3 elemente: a) caracterizarea generală a metodologiei de evaluare a activității anti-crimă, b) caracterizarea metodelor de evaluare a activității anti-crimă și c) caracterizarea slăbiciunilor care determină insuccesele în activitatea anti-crimă. Primele două elemente alcătuiesc fondul lucrării, în timp ce ultimul element îl completează, fiind complementar. După părerea noastră, modul de structurare răspunde finalității lucrării.

Din câte cunoaștem noi, lucrarea propusă de O. Bejan pentru publicare este prima în materie. Noi nu am mai întâlnit o altă lucrare care să trateze metodologia de evaluare a activității anti-crimă. Pentru a oferi un punct de vedere mai precis, vom concretiza că ne preocupăm permanent noile realizări în domeniul anti-crimă, de aceea urmărim sistematic aparițiile editoriale din mai multe state. În plus, am avut ocazia să lucrăm în repetate rânduri cu bibliografia din fosta URSS, ceea ce constituie în prezent zeci de țări. Actualmente, lucrăm periodic cu bibliografia din republica Moldova, Rusia, Ucraina și România. Datorită serviciului de investigație informațională din cadrul Institutului de Criminologie, cunoaștem mii de publicații în limbile engleză, franceză, spaniolă, germană etc., care au văzut lumina tiparului în diferite țări.

Prin urmare, Octavian Bejan a deschis o nouă direcție de cercetare criminologică, adică cercetarea întreprinsă s-a finalizat cu o realizare științifică majoră. Însemnătatea acestei direcții de cercetare criminologică este determinată de importanța evaluării pentru activitatea anti-crimă. evaluarea rezultatelor activității are funcția de a verifica în ce măsură metodele și mijloacele utilizate servesc la atingerea scopului stabilit. Dacă scopul propus a fost atins, atunci metodele și mijloacele folosite sânt bune. ele trebuie să fie menținute în activitate, iar experiența pozitivă – să fie transmisă colegilor din alte organe anti-crimă. În caz contrar, se impune căutarea unor noi soluții la problemele existente în domeniul prevenirii și contracarării criminalității. Din cele afirmate rezultă în mod logic că fără evaluare eficacitatea și eficiența nu pot fi la fel de înalte. Urmând firul aceleiași logici, se poate afirma că cu cât sânt mai precise metodele de evaluare a rezultatelor, cu atât apar posibilități suplimentare de sporire a eficacității și eficienței din activitatea anti-crimă.

De observat că această lucrare criminologică apare în momentul în care se produce o reconcepere a metodologiilor de evaluare în diverse domenii de activitate socială. Drept dovadă servesc, de exemplu, modalitățile actuale de evaluare din sfera cercetării științifice, a învățământului sau autorităților publice, privite în comparație cu cele utilizate acum un deceniu. Astfel, metodologia de evaluare a performanței profesionale a funcționarilor publici a fost modificată considerabil acum câțiva ani, după cum o indică modificările operate în Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 201 din 11.03.2009 cu privire la punerea în aplicare a prevederilor legii menționate. Aceasta înseamnă că ea va servi la realizarea cu mai mult succes a sarcinii trasate sau, altfel spus, va accentua și va canaliza această tendință.

Autorul a realizat mai mult decât să deschidă o nouă direcție de cercetare criminologică. el a delimitat și a definit metodele de evaluare a activității anti-crimă. Din câte cunoaștem, este o premieră mondială, pentru că niciun alt cercetător sau practician nu a reușit acest lucru. În prezent, evaluarea activității anti-crimă se face în mod intuitiv, de la caz la caz, tinerii practicieni preluând această învățătură de la colegii lor experimentați și aplicând-o mai mult sau mai puțin inspirat. Avem, deci, o altă ocazie de mândrie națională cu realizările din sfera științifică, în general, și din cea criminologică, în particular. Autorul a îndeplinit sarcina cea mai dificilă din domeniul evaluării activității anti-crimă. Ce poate fi oare mai greu de realizat, decât delimitarea și definirea metodelor, în cazul în care este vorba despre o metodologie?

În opinia noastră, apariția acestei lucrări nu este întâmplătoare. ea completează șirul unor lucrări consacrate metodologiei de analiză criminologică din literatura criminologică națională. Acum aproape zece ani, noi am pus începutul acestor preocupări în criminologia autohtonă, publicând materialul didactic Bazele statisticii criminologice (Chișinău, 1996). Șapte ani mai târziu, vede lumina tiparului Statistica criminologică. Manual pentru școala superioară (Chișinău, 2003), pe care noi am elaborat-o în colaborare cu I. Ocraîn și S. Cipovenco. După alți șapte ani, apare un alt material didactic – Bazele analizei statistice a criminalității (Bălți, 2010), pe care l-am elaborat în colaborare cu Cătălina Miron-Popa.

Așadar, această reușită este nu numai a lui Octavian Bejan, ci și a Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată, a criminologiei și a științei naționale.

Găsim în lucrarea supusă avizării, pe lângă metodele de evaluare a activității anti-crimă, și unele tehnici de aplicare a acestor metode de evaluare. este o încercare laudabilă a autorului de a înainta în cunoașterea obiectului său de cercetare. Nu știm dacă a tins în mod planificat spre elaborarea unor tehnici și procedee de evaluare, dar putem să constatăm rezultatele pe care le-a obținut. De altfel, autorul a realizat o caracterizare a metodelor de evaluare a activității anti-crimă care depășește granițele definirii acestora. De exemplu, el indică etapele aplicării metodei măsurării puterii de acțiune a factorilor criminogeni, tipurile de comparație evaluativă, tipurile de estimare evaluativă, cazurile în care pot fi aplicate diverse metode de evaluare sau metodele care pot să fie folosite pentru culegerea informației necesare evaluării activității anti-crimă (a nu se confunda cu metodele de evaluare!).

După cum rezultă din titlul și conținutul ultimului capitol din lucrare, autorul nu s-a mulțumit cu studierea metodologiei de evaluare a activității anti-crimă, adică a metodelor de scoatere în evidență a succeselor și insucceselor, încercând să descopere și cauzele acestora. Și de această dată autorul demonstrează o mare rigoare, prezentând un sistem coerent al factorilor care determină eșecul în activitatea anti-crimă. Pentru a ajunge la această sistematizare, O. Bejan a trebuit să

stabilească componentele activității anti-crimă. În viziunea lui, acestea sânt: informația, analiza, decizia și acțiunea.

Astfel, concepția propusă de autor poate să fie admisă, cu precizarea că ea se referă la activitatea anti-crimă în calitate de proces. Dacă am privi activitatea anti-crimă sub alte aspecte, atunci am constata alte diverse componente ale acesteia (de exemplu, oameni, obiecte, instituții etc.). Nu putem să trecem cu vederea faptul că autorul ne propune o enumerare exhaustivă a factorilor care determină slăbiciuni la cele patru niveluri sau, am spune noi, etape ale activității anti-crimă. Poate că cercetările viitoare vor descoperi noi factori determinanți, dar tentativa autorului de a elucidă în totalitate problema este justificată și demnă de apreciere. Este justificată, deoarece cunoașterea științifică poate fi și trebuie să fie sub unele aspecte. Este demnă de apreciere, deoarece ea presupune efort și o pregătire științifică deosebită a cercetătorului. Îndemnăm pe oricine dorește să ne contrazică să experimenteze pe propria piele dificultatea unei astfel de sarcini științifice.

În viziunea noastră, cunoștințele obținute de cercetător pot să fie clasificate în două categorii: a) cunoștințe care servesc numai necesităților interne ale științei și b) cunoștințe care servesc atât necesităților științei, cât și celor ale practicii anti-crimă. Din acest punct de vedere, valoarea lucrării trece dincolo de hotarele științei, adică ea poate să fie utilizată și de practicienii din domeniul anti-crimă în activitatea lor profesională. Probabil din aceste considerente, autorul i-a conferit forma unui ghid științifico-practic. Științific – pentru că include cunoștințe științifice noi; practic – pentru că este direct aplicabil în activitatea practică anti-crimă.

Rămânând consecvenți viziunilor noastre științifice, îl vom aprecia pe Octavian Bejan pentru faptul că se ocupă și este capabil să efectueze cu succes toate tipurile de cercetări criminologice: metodologice, fundamentale și aplicative. El nu uită nici de necesitățile științei, nici de cele ale practicii. În acest fel, el demonstrează că nu s-a împotmolit într-o viziune unilaterală.

Deși este destinată practicienilor și prezintă interes pentru cercetătorii care vor studia în continuare metodologia de evaluare a activității anti-crimă, această lucrare are și o valoare didactică deosebită, fiind unica sursă în materie. De altfel, grație ei, a devenit posibilă introducerea unei discipline privitoare la evaluarea activității anti-crimă în pregătirea specialiștilor din domeniu.

În plan metodologic, constatăm că autorul a folosit deopotrivă metode empirice și teoretice. Materialul empiric folosit provine din mai multe țări, ceea ce sporește precizia generalizărilor. Din textul lucrării reiese că O. Bejan a aplicat în mod corect metodele de cercetare criminologică, iar rezultatele par să fie pertinente, în măsura în care pot să fie verificate rezultatele unei cercetări criminologice în limitele unei recenzări științifice.

Lucrarea recenzată a fost elaborată în conformitate cu principalele reguli de întocmire a unei lucrări științifice: textul este structurat și exprimat într-un limbaj științific, terminologia de specialitate este corect utilizată, ideile sânt clare, lipsite de ambiguitate și organizate într-un sistem coerent, afirmațiile sânt sprijinite de argumente (exemple, raționamente, fapte etc.), referințele sânt făcute corect, limbajul răspunde cerințelor lingvistice, titlurile reflectă conținutul și sânt bine formulate etc.

În concluzie, propunem prezentarea lucrării Metode de evaluare a activității anti-crimă. Recomandări metodologice, elaborată de dr. Octavian Bejan, în vederea recomandării pentru publicare de către Senatul Institutului de Criminologie.

rector,

doctor în drept,
profesor universitar Valeriu BUJOR